

Vattentjänstplan för Upplands-Bro kommun

Gällande från och med 2024-01-01

Fastställd av Kommunfullmäktige den 2023-12-13, Kf § 227

UPPLANDS-BRO
KOMMUN

Innehållsförteckning

Inledning.....	4
Kopplingen till VA-plan och fördjupad översiktsplan.....	5
Lagar.....	5
<i>Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV).....</i>	<i>5</i>
<i>Plan- och bygglag (2010:900).....</i>	<i>7</i>
<i>Miljöbalken (1998:808).....</i>	<i>7</i>
Ansvarsfördelning.....	9
Kommunens ansvar.....	9
Enskildes ansvar.....	9
Vattenskyddsområde.....	10
Nuläge.....	11
Dricksvatten.....	12
Spillvatten.....	13
Dagvatten.....	13
Ledningsnätsförnyelse.....	14
Enskild VA-försörjning.....	14

VA-utbyggnad.....	15
Bedömningsgrunder för kommunalt VA-ansvar enligt 6 § LAV.....	15
Behovsbedömning.....	16
Karta över VA-utbyggnadsområden.....	17
Utbyggnad inom de närmaste åren, 2023-2028.....	20
Utbyggnad på längre sikt, 2029-2035.....	20
Bevakningsområden.....	21
Skyfall.....	22
Skyfallsanalys.....	24
Strategisk miljöbedömning.....	25
Ordlista och begreppsförklaring.....	26

Inledning

År 2022 beslutade Riksdagen att genomföra ändringar i Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV). En av de centrala förändringarna var införandet av ett krav som innebär att samtliga kommuner i Sverige måste ta fram en vattentjänstplan. Dessa nya krav finns nu inom ramen för bestämmelserna i 6 §. Syftet med vattentjänstplanen är att visa hur kommunen planerar att långsiktigt tillgodose behovet av allmänna vattentjänster. Planen ska även innehålla information om vilka åtgärder som kommer att vidtas för att hantera allmänna VA-anläggningar vid skyfall och andra liknande situationer. Enligt de nya kraven ska kommunen samråda med berörda fastighetsägare och myndigheter. Slutligen ska vattentjänstplanen beslutas av Kommunfullmäktige efter att ha genomgått en samrådsprocess. Genom att uppfylla kraven i LAV kan kommuner säkerställa att de levererar hållbara och pålitliga vattentjänster, som möter samhällets behov. Planens aktualitet ska prövas varje mandatperiod och innehålla kommunens långsiktiga bedömning av behovet av nya VA-verksamhetsområden.

Vattentjänstplanen omfattar befintligt verksamhetsområde samt en utbyggnadsplan för allmänna anläggningar i befintliga områden. I utbyggnadsplanen ingår inte exploateringsområden då dessa främst finns i anslutning till befintligt verksamhetsområde och utbyggnaden av VA förväntas följa planprocessen.

Kopplingen till VA-plan och fördjupad översiktsplan

VA-planen är det dokument som ger vägledning om hur vattentjänsterna utformas och utvecklas för att möta behoven, medan fördjupad översiktsplan

ger riktlinjer och ramar för den fysiska planeringen inom kommunen. Genom att samordna VA-planen och den fördjupande översiktsplanen kan man säkerställa att utbyggnaden av vatten- och avloppssystemen sker i enlighet med den övergripande fysiska planeringen och samhällsutvecklingen. På så sätt kan vattentjänstplanen dra nytta av riktlinjerna och målen i båda planerna.

Upplands-Bro kommun antog den nu gällande VA-planen den 13 juni 2018, och en fullständig översyn av planen planeras att genomföras under 2024. VA-planen innehåller en mer detaljerad beskrivning av både allmänna och enskilda vatten- och avloppstjänster, både i nuvarande läge och med tanke på framtida behov. Under denna översyn kommer innehållet i vattentjänstplanen att inkluderas i VA-planen och hela dokumentet kommer att döpas om till vattentjänstplan.

För att undvika eventuella konflikter med den befintliga VA-planen och framför allt utbyggnadsplanen, har det bara gjorts mindre justeringar i spannet för årtalen. Utförda utbyggnadsområden har tagits bort (år 2020 i VA-planen) och start-året för det tidigaste tidsspannet har justerats till 2023-2028, i stället för 2020-2028, som det står i VA-planen.

Lagar

Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV)

Lagen om allmänna vattentjänster (LAV) är en lag som styr kommunens ansvar när det gäller att etablera ett verksamhetsområde för vatten, spillvatten och dagvatten. Om det finns behov av att hantera dagvatten med hänsyn till människors hälsa eller miljön inom ett större område där det finns eller planeras för bebyggelse, bör ett verksamhetsområde för dagvatten inrättas enligt LAV. När man tittar på de förarbeten som ligger till grund för LAV,

framgår det att kommunens skyldighet att utveckla infrastrukturen bör gälla när det finns ett faktiskt behov av en samlad lösning för dag- och dräneringsfrågor inom ett bebyggelseområde. Med andra ord, när avvattningen av bebyggelseområdet behöver hanteras i ett större sammanhang med hänsyn till skyddsintressen enligt vatten- och avloppslagstiftningen. Således är kommunens ansvar att etablera ett verksamhetsområde för dagvatten inte kopplat till frågan om det redan finns en viss nivå av bebyggelse eller inte. I stället baseras det på behovet av en sammanhållen lösning för hantering av dagvattenfrågor med respekt för de skyddsintressen som fastställs enligt lagstiftningen om vatten och avlopp.

Den 20 juni 2022 fattade Riksdagen beslut om ändringar i lagen om allmänna vattentjänster (LAV), som trädde i kraft den 1 januari 2023.

Här är en sammanfattning av de viktigaste förändringarna:

Enligt ändringen av 6 § LAV har kommunens ansvar för behovsbedömning av allmänna vattentjänster för fastigheter, blivit mer flexibelt. Kommunen måste nu särskilt beakta möjligheten att tillgodose behovet av vattentjänster genom privata anläggningar som uppfyller kraven för skydd av människors hälsa och miljön.

Enligt den tidigare formuleringen var kommunen skyldig att fastställa ett verksamhetsområde och tillgodose behovet av vattentjänster inom ett område genom en allmän VA-anläggning, om det fanns behov av vattenförsörjning eller avloppsanläggningar som behövde ordnas i ett större sammanhang, med hänsyn till människors hälsa eller miljön. Detta innebar att kommunen hade kvar sin skyldighet även om behovet av vattentjänster löstes, eller kunde lösas, genom acceptabla privata lösningar.

En annan ny bestämmelse i LAV kräver att varje kommun har en aktuell vattentjänstplan. I denna plan ska kommunen inkludera sin långsiktiga planering för att tillgodose behovet av allmänna vattentjänster. Planen ska också innehålla en bedömning av vilka åtgärder som behövs för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid högre belastning på grund av skyfall. Kravet på en aktuell vattentjänstplan börjar gälla från och med den 1 januari 2024. Planens aktualitet ska prövas varje mandatperiod.

Plan- och bygglag (2010:900)

Lagen innehåller föreskrifter som berör planering av mark och vatten samt byggande. Syftet med dessa föreskrifter är att främja en samhällsutveckling som tar hänsyn till individens frihet och strävar efter jämlika och goda sociala förhållanden. Det övergripande målet är att skapa en hållbar livsmiljö, både för dagens samhälle och för kommande generationer.

Miljöbalken (1998:808)

Miljöbalken är den lagstiftning som styr den ekologiska hållbarheten och hur vi gemensamt kan uppfylla kraven för miljö- och hälsoskydd. Detta gäller både för VA-huvudmän och fastighetsägare som inte bor i tätbebyggda områden, där de själva ansvarar för sina vattentjänster.

Syftet med miljöbalken är att främja en hållbar utveckling som säkerställer en hälsosam och god miljö för nuvarande och kommande generationer. Denna utveckling grundar sig på erkännandet av naturens skyddsvärde och att människans rätt att använda och förändra naturen är kopplad till ett ansvar för att förvalta den på ett bra sätt.

Miljöbalken omfattar olika föreskrifter om miljökvalitetsnormer och åtgärdsprogram, samt reglerar hur verksamheter som påverkar miljön får bedrivas.

Ansvarsfördelning

Kommunens ansvar

Kommunens ansvar enligt LAV, omfattar att säkerställa tillhandahållandet av adekvata vattentjänster, inklusive rent dricksvatten och säker avloppshantering. Kommunen måste planera, bygga ut och övervaka infrastrukturen för att möta behoven och skydda människors hälsa och miljön. Kommunen fastställer även verksamhetsområden och har en tillsynsroll för att upprätthålla lagkrav och kvalitetsstandarder. Genom att ta ansvar för dessa åtgärder kan kommunen säkerställa en pålitlig och hållbar vattenförsörjning och avloppshantering för sina invånare.

Enskildes ansvar

I ABVA (Allmänna bestämmelser om användandet av Upplands-Bro kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning) fastställs ansvar och förpliktelser för den enskilde fastighetsägaren eller användaren av de allmänna vattentjänsterna. Den enskildes ansvar kan innebära att ansluta fastigheten till det kommunala vatten- och avloppsnätet, betala avgifter för vattentjänsterna och bidra till bevarandet av vattenkvaliteten. Det är viktigt att känna till och följa de lokala bestämmelser och riktlinjer för VA som fastställts av kommunen. Genom att ta sitt ansvar kan den enskilde bidra till en hållbar och pålitlig vattenförsörjning och avloppshantering.

Fastighetsägare som har fastigheter som ligger utanför verksamhetsområdet för allmänt VA, har eget ansvar för drift och underhåll av sina egna vatten- och avloppssystem.

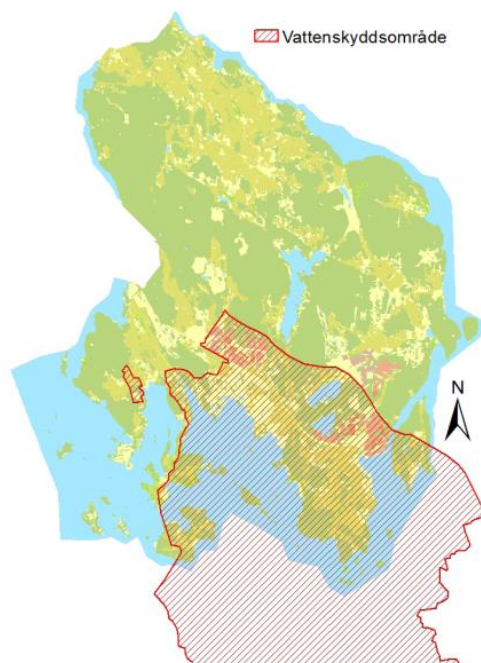
Vattenskyddsområde

Östra Mälaren är ett vattenskyddsområde. Den primära skyddszonen omfattar ett närmare angivet vattenområde i Östra Mälaren samt landområdet intill 50 meter från strandlinjen vid medelvattenstånd. Den sekundära skyddszonen sträcker sig in i kommunen och omfattar Östra Mälarens avrinningsområde.

Det finns även en grundvattentäkt i kommunen som är skyddad, Leran 1:3, som i dagsläget försörjer Säbyholm. Vattenskyddsområdet för Leran 1:3 är beslutat av Länsstyrelsen och därmed är det Länsstyrelsen som har tillsynsansvaret för det.

Skyddsföreskrifterna för dessa vattenskyddsområden ska skydda Leran grundvattentäkt och Östra Mälaren ytvattentäkt mot åtgärder som kan orsaka vattenförorening, vilket i sin tur kan försvåra dricksvattenproduktionen. I Regional vattenförsörjningsplan för Stockholms län, är Leran grundvattentäkt klassad med hög regional prioritet och Mälaren ytvattentäkt har högsta regionala prioritet.

I kommunen är även vattenresurserna Uppsalaåsen-Lindormsnäs och Uppsalaåsen-Toresta Jordbromalm utpekade som hög regional prioritet.

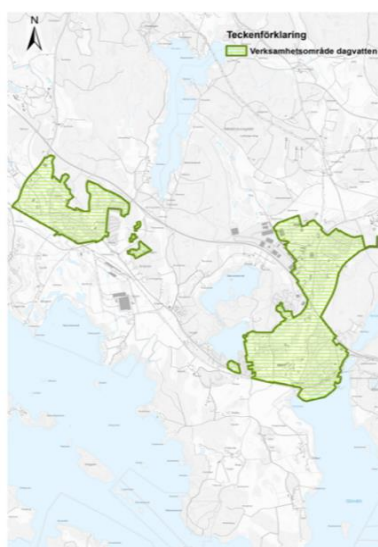

Nuläge

Av kommunens 31 850 invånare är 28 670 anslutna till det allmänna VA-nätet (2023). Huvudman för den allmänna VA-anläggningen är Tekniska nämnden. VA-enheten inom tekniska avdelningen ansvarar för drift, underhåll, förnyelse och utbyggnad av anläggningen. Verksamhetsområdena för dricksvatten och spillvatten följer varandra och omfattar Kungsängen, Brunna, Bro, Tegelhagen, Rättarboda, Smidö, Tjusta, Sågbacken, Verkaviken och Ådö skog. Verksamhetsområdet för dagvatten är koncentrerat till tätorterna Bro, Kungsängen och Brunna. Kommunen ansvarar för största delen av ledningsnätet och allmänna serviser inom verksamhetsområdet, men det finns också ett antal mindre ledningsnät inom verksamhetsområdet som ägs av kommunala bolag, samfällighetsföreningar och privatpersoner.

Figur 1. Verksamhetsområde för vatten och spillvatten

Figur 2. Verksamhetsområde för dagvatten

Enligt LAV är kommunen skyldig att ansvara för vatten- och avloppsförsörjningen om denna av hälso- eller miljöskäl behöver lösas i ett större sammanhang. I dessa områden upprättar kommunen verksamhetsområden. Lagen reglerar också förhållandet mellan fastighetsägaren och VA-huvudmannen, samt ansvarsfördelningen dem emellan. Kommunfullmäktige är beslutsfattare vid antagande av kommunens VA-verksamhetsområden och VA-taxa.

Dricksvatten

Upplands-Bro kommun har inga egna dricksvattenverk utan är medlem i kommunalförbundet Norrvatten som producerar och distribuerar dricksvatten av hög kvalitet till 14 medlemskommuner. Råvattnet hämtas från Mälaren och bereds i Görvålverket i Järfälla. Norrvatten ansvarar för drift av huvudvattenledningar fram till kommungräns, samt inom kommunen mellan kommungränsen till Järfälla och vidare via Bro mot Sigtuna.

Högvattenreservoaren i Tibble med tillhörande huvudledning tillhör också Norrvatten. I och med att Mälaren används för råvatten finns ingen stor risk för begränsning i vattentillgången. Dock informerar Länsstyrelsen om att det finns begränsningar i vattentillgången även från Mälaren i samband med till exempel pågående klimatförändringar. Det kan exempelvis röra förändring som stor tillväxt av toxinbildande vattenlevande alger och bakterier, skyfall, höjda havsnivåer med saltvatteninträngning från Saltsjön som följd och föroreningar från dagvatten och jordbruk i Mälarens tillrinningsområde samt föroreningar från sjöfart. En annan sak som kan begränsa leverans av vatten i framtiden är om befolkningstillväxten medför att behovet överskrider kapaciteten i de tekniska

anläggningarna (vattenverk och distributionsledningar). Norrvatten bevakar kapacitetsfrågan genom att kontinuerligt upprätta prognoser för framtida produktionsbehov.

Spillvatten

Upplands-Bro kommun är medlemmar i Käppalaförbundet, som är ett kommunalförbund som renar spillvatten åt elva kommuner i norra och östra Stockholm. Spillvattnet avleds då till Käppala avloppsreningsverk på Lidingö. Hela kommunens spillvatten leds till Kungsängen pumpstation som pumpar spillvattnet vidare i sjöledning till Stäksön och sedan vidare till Käppalas ledning som ansluter i en tunnel i Järfälla. Käppala släpper sedan ut det renade spillvattnet i Saltsjön i Östersjön.

Dagvatten

Kommunen har idag verksamhetsområde för dagvatten främst i tätorterna Bro, Kungsängen och Brunna. Utöver ledningsnät för avledning omfattar anläggningen även 11 dagvattendammar för rening och fördröjning. I kommunens dagvattenplan konstateras att dagvatten bäst hanteras (renas och fördröjs) genom lokalt omhändertagande i grönytor och infiltration till grundvattnet eller ytlig avledning till recipient. I projekteringsfasen av nya exploateringar utförs alltid en utredning för att planera hanteringen av dagvatten och skyfall.

Ledningsnätsförnyelse

Under 2018 upprättades en detaljerad plan gällande förnyelse av ledningsnätet. Ledningsnätets driftstörningar registreras i en geografisk databas, samt i ett övervakningssystem. Den samlade historiken ger en bild om var det finns behov av åtgärd eller utredning. Utredning utförs bland annat genom inspektion och flödesmätning, som i sin tur avgör hur olika problem kan åtgärdas. Fler inspektioner planeras, för att få en bättre översikt och kunna prioritera arbetet på sikt, samt att rätt åtgärdsmetod kan bestämmas.

Under 2016 utförde miljö- och livsmedelsenheten en kontroll på kommunens vattenledningsnät med fokus på förnyelseplanering. De parametrar som kontrollerades var utbildning, underhåll, dricksvattenkvalitet, informationsutbyte med konsumenter och systematisk förnyelseplanering. Kontrollen visade inte på några allvarliga brister, men att förnyelseplanering måste hanteras långsiktigt.

I kommunen är hela ledningsnätet duplicerat, vilket betyder att spillvattennätet och dagvattennätet är separerade. Det finns alltså inga kombinerade ledningar som behöver åtgärdas.

Enskild VA-försörjning

I Upplands-Bro kommun bor cirka 3 200 personer utanför verksamhetsområdet för kommunalt vatten och avlopp, vilket motsvarar cirka 10 % av kommunens befolkning. Utanför verksamhetsområdet ansvarar fastighetsägaren för enskilt VA. Enskild VA-försörjning kan vara enskild för en specifik fastighet, eller kan vara gemensam med flera andra fastigheter, exempelvis i form av en gemensamhetsanläggning som förvaltas av en samfällighet.

Några undantag finns för fastigheter och gemensamhetsanläggningar utanför verksamhetsområdet som är anslutna till kommunalt VA, via avtal.

VA-utbyggnad

Bedömningsgrunder för kommunalt VA-ansvar enligt 6 § LAV

Enligt LAV är kommunen skyldig att ansvara för vatten- och avloppsförsörjningen om denna av hälso- eller miljöskäl behöver lösas i ett större sammanhang. Många som har enskild VA-försörjning bor i områden med samlad bebyggelse, där det kan finnas behov av att lösa VA-försörjningen i ett större sammanhang. Det finns ingen definitiv definition av vad ett större sammanhang innebär, men enligt rättspraxis är det en samlad bebyggelse på cirka 20 fastigheter eller fler. Praxis säger också att avståndet 100 meter gäller för samlad bebyggelse. Kommunens fördjupade översiktsplan för landsbygden (FÖP 2016) uttrycker att; För att ett område ska kunna få ingå i verksamhetsområdet för kommunalt VA behöver volymen på bebyggelsen vara minst 20-30 fastigheter.

Vid upprättande av kommunens VA-plan genomfördes en inventering av bebyggelsegrupper med fler än 10 adresser och ett maximalt avstånd på 150 meter mellan fastigheterna. I samband med upprättande av vattentjänstplanen har denna inventering setts över igen för att identifiera om någon

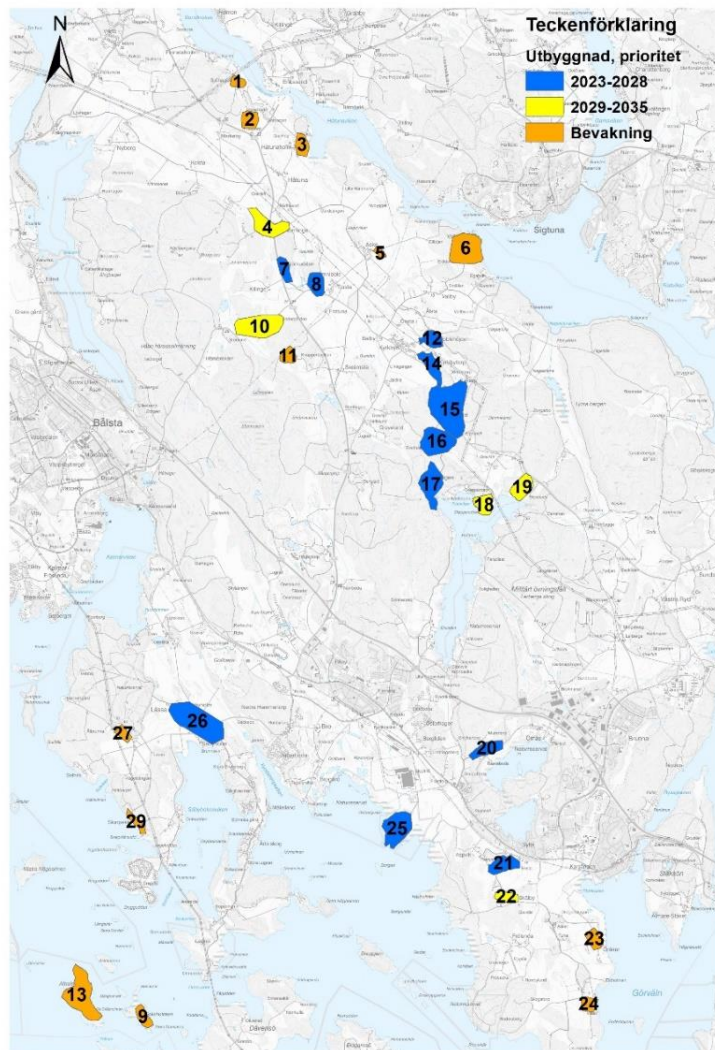
bebyggelsegrupp eventuell behöver prioriteras om. Skillnaderna i antalet adresser och övriga faktorer har visats sig mycket liten.

Behovsbedömning

En systematisk undersökning av förhållandena i de aktuella bebyggelsegrupperna har genomförts. Ett antal parametrar av betydelse har identifierats och värderats för respektive område. Parametrarna är en samling av miljöfaktorer, hälsfaktorer och samhällsfaktorer. Utifrån vilken betydelse parametrarna har för helheten, har de sedan givits olika värden. Kommunen har också tagit hänsyn till om underlagen bedöms som tillförlitliga och relevanta.

Behovsbedömningen bygger på de förhållanden som var kända under 2018 då VA-utbyggnadsplanen antogs, men en ny översyn av förändrade parametrar genomfördes under 2023. Det finns parametrar som har stor påverkan på behovet av allmänt VA, men som inte har inkluderats eftersom det saknas tillförlitliga data. Exempelvis saknas kännedom om de enskilda dricksvattenbrunnarnas kvalitet och kvantitet. Eftersom ingen detaljerad information finns om brunnarna har dessa parametrar inte tagits med i bedömningen. Om kommunen får kännedom om brister i vattenkvalitet eller kvantitet ska det vägas in i behovsbedömningen.

Karta över VA-utbyggnadsområden

Figur 2. Kartbild över områden för planerad VA-utbyggnad. Områdena listas även i tabell nedan.

Område	Planerad anslutning
1. Sjöhagen	Bevakningsområde
2. Ryttaerberget	Bevakningsområde
3. Håtunaholm	Bevakningsområde
4. Råby/Norränge/Skällsta	2029-2035
5. Aske	Bevakningsområde
6. Vallbyvik	Bevakningsområde
7. Björkudden/Killinge	2023-2028
8. Kvarnibble	2023-2028
9. Gräsholmen	Bevakningsområde
10. Lunda	2029-2035
11. Myggdansen/Kevans stugby	Bevakningsområde
12. Tibblehöjden	2023-2028
13. Alholmen	Bevakningsområde
14. Kyrkbytorp	2023-2028
15. Mariedal	2023-2028
16. Långvreten	2023-2028

17. Näshagen	2023-2028
18. Lövsta	2029-2035
19. Stentorp	2029-2035
20. Eriksberg	2023-2028
21. Ålsta/Ensta/Aspvik	2023-2028
22. Skälby	2029-2035
23. Öråker	Bevakningsområde
24. Lennartsnäs	Bevakningsområde
25. Ängsudden	2023-2028
26. Säbyholm	2023-2028
27. Stora Ekeby/Leran	Bevakningsområde
29. Skarpskär	Bevakningsområde

Utbyggnad inom de närmaste åren, år 2023-2028

Prioriteringen för områdena sinsemellan utgår till stor del från de praktiska förutsättningarna att bygga ut allmänt VA, vad gäller närhet till befintligt nät, särskilt i de norra delarna av kommunen. Från de nya huvudledningarna vid Håbo-Tibble Kyrkby byggs det allmänna VA-nätet ut stegvis. Det innebär att områdena Tibblehöjden (12), Kyrkbytorp (14), Mariedal (15), Långvreten (16)

och Näshagen (17) kommer att anslutas i nämnd ordning. Likadant med områdena Kvarnibble (8) och Björkudden/Killinge (7) där projektering är påbörjad.

Områdena i de södra delarna av kommunen påverkas inte av den stegvisa utbyggnaden i de norra delarna. VA-utbyggnaden kan därför ske i Eriksberg (20), Ålsta/Ensta/Aspvik (21), Ängsudden (25) och Säbyholm (26) parallellt med utbyggnaden i de norra delarna. I vilken ordning dessa områden byggs ut beror till stor del på planläggningen i Säbyholm och Ålsta/Ensta/Aspvik. För båda områdena finns pågående planprocesser. Utbyggnad av allmänt VA ska samordnas med detaljplanerna, om det är möjligt. Det pågår även detaljplanearbete i Nygård, norr om Ängsudden. I samband med utbyggnaden där skulle Ängsudden (25) kunna anslutas till allmänt VA.

Utbyggnad på längre sikt, år 2029-2035

Ytterligare fem områden planeras att anslutas till allmänt VA fram till 2035. Dessa är Råby/Norränge/Skällsta (4), Lunda (10), Lövsta (18), Stentorp (19) och Skälby (22).

Bevakningsområden

Bevakningsområden är de områden som i dagsläget inte bedömts vara aktuella att anslutas till det allmänna VA-nätet. Områdena kommer hållas under bevakning om givna förutsättningar förändras.

Den lagpraxis som finns för storleken på samlad bebyggelse enligt §6 LAV, där kravet på kommunen att bygga ut allmänt VA infaller, är antalet fastigheter

omkring 20, eller fler. Flera av områdena består av för få fastigheter för att uppfylla kriterierna för samlad bebyggelse. Dessa områden är Sjöhagen (1), Prästtorp (2), Håtunaholm (3), Aske (5), Öråker (23), Lennartsnäs (24), Stora Ekeby/Leran (27) och Skarpskär (29), som alla har färre än 20 adresser.

Vallbyvik (6) ligger Mälarnära och består av 23 adresser, men avståndet mellan fastigheterna är för långt för att räknas som samlad bebyggelse. Ingen ytterligare bebyggelse är planerad. Området är därför inte aktuellt för allmänt VA i dagsläget.

Myggdansen/Kevans stugby (11) består av små stugor på kolonilotter, vilket innebär att det inte finns standardiserad utrustning som komplett badrum, tvättmaskin och diskmaskin i bostäderna. Behovet av allmänt VA anses därför vara litet.

Alholmen (13) och Gräsholmen (9) är två öar med sommarstugor nära gränsen till Ekerö kommun. Det finns ingen broförbindelse och inga permanent boende på öarna.

Skyfall

Vattentjänstplanen ska innehålla en redogörelse för kommunens bedömning av vilka åtgärder som anses behöva vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning, som kan uppkomma vid skyfall.

Med skyfall menas stora mängder nederbörd på kort tid. Definitionen enligt SMHI är minst 50 mm per timme eller minst 1 mm på en minut. Ett förändrat klimat förväntas innebära större nederbördsmängder och därmed även fler skyfall.

Den största påverkan på VA-anläggningen vid en skyfallssituation är tillskottsvatten. Tillskottsvatten är det vatten i spillvattennätet som inte är spillvatten. Det rör sig bland annat om grundvatten och regnvatten som tränger in genom otäta ledningar och stuprör som är felaktigt inkopplade på spillvattenledningar i stället för dagvattenledningar. Sedan tidigare är det känt att ca 45% av spillvattnet som avleds utgörs av tillskottsvatten. Arbetet med att minska tillskottsvatten är påbörjat och utredningar utförs kontinuerligt. Utredningarna innebär att vi letar inläckage i ledningarna, letar felkopplingar (dagvatten som är kopplat till spillvattennätet) och ser över generell status på ledningsnätet. De brister som hittas under utredningen åtgärdas. Kommunen väljer utredningsområde utifrån ökat inflöde i pumpstationerna vid nederbörd. Kommunen har som mål att minska mängderna tillskottsvatten med minst 1% per år.

För att avgöra påverkan på VA-anläggningar ovan mark, har ett skyfallsscenario studerats för kommunens pumpstationer. Analysen har utgått från Länsstyrelsens skyfallsanalys som visar konsekvensen vid ett 100-års regn med klimatfaktor 1,3. För de områden där Länsstyrelsens skyfallsanalys inte finns att tillgå har i stället SCALGO Live använts med analys för ett regn om 55 mm, vilket motsvarar ett 100-års regn med 1 h varaktighet. Även kommunens dagvattenanläggningar har setts över utifrån risker vid skyfall eller höga vattenstånd i Mälaren.

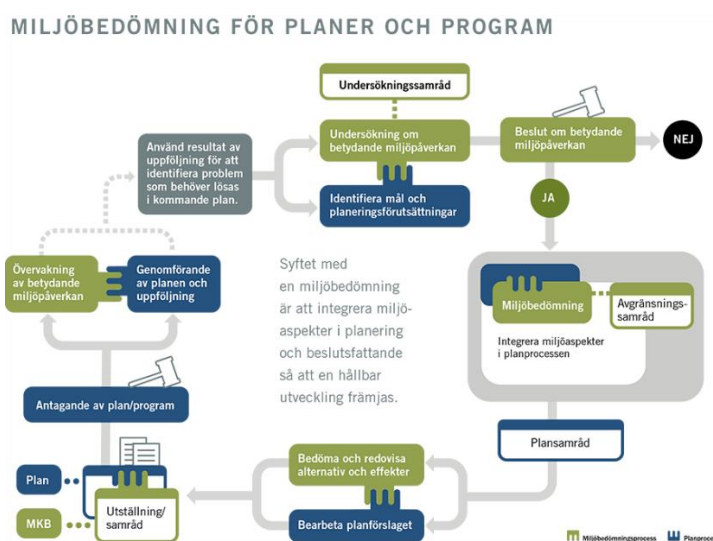
Analysen visar att det för 9 av de 27 pumpstationerna finns en risk för marköversvämningar vid ett skyfall. En första bedömning är dock att konsekvenserna sannolikt är små. Det som behöver ses över är framkomligheten för driftspersonal vid en sådan situation, om det till exempel behövs återställning av pumpar eller inkoppling av reservkraft. Rutin för att säkra framkomligheten för drift-och underhållspersonal vid marköversvämning, finns framtagen och är en del av beredskapsplanen.

Påverkan på dagvattendammar bedöms som mycket små. Stora momentana flöden kan dock medföra att anläggningen spolas ur och sedimenterade föroreningar sprids vidare till recipienter.

Kommunen har inga egna vattenverk, reservoarer eller tryckstegringsstationer som riskerar att påverkas vid ett skyfall. Det finns inte heller några kommunala avloppsreningsverk, dock ett antal mindre enskilda. Dessa ligger dock utanför kommunens ansvar i egenskap av VA-huvudman.

Skyfallsanalys

Bilden visar processen som strategisk miljöbedömning innebär (Naturvårdsverket)

I figuren framgår hur plan- och programprocesserna, samt miljöbedömningsprocesserna samverkar för att uppnå syftet med miljöbedömning, vilket är att främja hållbar utveckling. Enligt 6 kap. 3 § miljöbalken ska en myndighet eller en kommun som upprättar eller ändrar en plan eller ett program som krävs i lag eller annan författning göra en strategisk miljöbedömning om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan förväntas medföra en betydande miljöpåverkan. Strategisk miljöbedömning (SMB) är en process för att bedöma och integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande. Det syftar till att identifiera och hantera miljökonsekvenser av politiska program, planer och strategier på olika

nivåer. SMB används för att främja hållbar utveckling genom att analysera och bedöma miljökonsekvenser av föreslagna åtgärder innan beslutet fattas.

Nollalternativet är en viktig del av SMB-processen. Det innebär att man jämför konsekvenserna av att inte genomföra den föreslagna åtgärden eller planen med att genomföra den. Genom att utvärdera nollalternativet kan man få en tydligare bild av vilka miljökonsekvenser och risker som kan uppstå vid olika handlingsalternativ. Det hjälper också beslutsfattare att fatta informerade beslut genom att väga fördelarna och nackdelarna med att genomföra åtgärden mot att inte göra det.

Nollalternativet kan vara en viktig referenspunkt för att bedöma hur miljön skulle påverkas vid olika val och hjälper till att säkerställa att de föreslagna åtgärderna verkligen är de mest hållbara och effektiva.

För mer djupgående information, går det att läsa mer i bilaga; ”*Undersökning av behov av strategisk miljöbedömning av **förslag till** vattentjänstplan, Upplands-Bro kommun*”.

Ordlista och begreppsförklaring

Allmän vatten- och avloppsanläggning En VA-anläggning som en kommun eller kommunalt bolag är huvudman över (ansvarar för), som har ordnats och används för att uppfylla huvudmannens skyldighet enligt LAV. I den allmänna VA-anläggningen ingår ledningsnät, pumpstationer samt andra anordningar, som krävs för att VA-anläggningen ska fungera på avsett sätt. Allmänt vatten- och avlopp benämns ofta som kommunalt VA.

Avloppsvatten Ett gemensamt namn för spillvatten, dagvatten och dränvatten.

Bräddning En bräddning innebär ett tillfälligt utsläpp av orenat avloppsvatten till följd av att ledningsnät eller reningsverk är överbelastat och vattenmängden är större än vad VA-systemet klarar av.

Dagvatten Tillfälligt avrinnande vatten, till exempel regnvatten och smältvatten från tak och vägar, samt framträngande grundvatten.

Enskild vatten- och avloppsanläggning En VA-anläggning som *inte* är ansluten till den allmänna VA-anläggningen. För den enskilda anläggningen ansvarar den eller de fastigheter som nyttjar anläggningen.

(En enskild vatten- och avloppsanläggning kan dock vara ansluten till kommunalt VA, som exempelvis en samfällighet med eget internt ledningsnät, men i detta dokument används uttrycket för de fastigheter som inte är anslutna till det allmänna VA-nätet).

LAV – Lagen om allmänna vattentjänster Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster är en lag som styr kommunens ansvar när det gäller att etablera ett verksamhetsområde för vatten, spillvatten eller dagvatten. Denna lag

reglerar den allmänna VA-verksamheten och talar om de regler som bestämmer rättsförhållandet mellan VA-huvudman och abonnent.

Recipient Sjö, vattendrag, kustvatten eller grundvatten som är mottagare för dagvatten eller renat spillvatten.

Spillvatten I regel förorenat vatten från hushåll, industri med mera. Med spillvatten likställs allt avloppsvatten som huvudmannen bedömer skall avledas till spillvattenledning.

VA-försörjning Ordnande av dricksvattenleverans och spillvattenavledning samt vid behov även dagvattenavledning.

VA-huvudman Den som äger en allmän VA-anläggning. I Upplands-Bro kommun ligger ansvaret hos Tekniska nämnden.

VA-plan Ett styrdokument som beskriver hur VA-försörjning ska ordnas och tas om hand i hela kommunen, det vill säga både inom och utanför det kommunala verksamhetsområdet.

Vattenförekomst Exempelvis en sjö, en åsträcka, ett kustvattenområde eller grundvatten som pekats ut inom arbetet med vattenförvaltningen.

Vattenskyddsområde Ett geografiskt område till skydd för en vattenförekomst med betydelse för vattentäkt, antingen för en existerande vattentäkt eller för en möjlig framtida vattentäkt.

Vattentjänst Benämning för olika tjänster för vatten- och avloppsförsörjning.

Vattentjänstplan Kommunens långsiktiga planering för att tillgodose behovet av allmänna vattentjänster, samt bedömning av ett skyfalls påverkan på den allmänna VA-anläggningen.

Verksamhetsområde Allmänna vatten- och avloppstjänster bedrivs inom ett fastställt geografiskt område (verksamhetsområde) inom vilket en eller flera vattentjänster har ordnats eller ska ordnas genom en allmän VA-anläggning.

Tillskottsvatten Vatten i spillvattennätet som inte är spillvatten utan kommer från nederbörd, grundvatten och läckage från vattenledningar.